

Villám Judit

„Olyan helyekre nyertünk bepillantást, amelyek nem mindennapiak”

Beszélgetés a „Könyvtár, ami összeköt”
ösztöndíjprogram résztvevőivel

Az Országgyűlés elnöke 2021-ben tizenegyedik alkalommal hirdette meg „A könyvtár, ami összeköt” – Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok együttműködése elnevezésű ösztöndíjprogramot, melynek keretében ezúttal hat batáron túli magyar, illetve két magyarországi könyvtáros tölthetett el egyidejűleg egy hónapot az Országgyűlési Könyvtárban. A 2021. szeptember 25-től október 24-ig tartó programra Románia, Szerbia, Szlovákia és Ukrajna magyarlakta területeiről egyaránt érkeztek könyvtáros kollégák. Hozzájuk csatlakozott öt budapesti könyvtár delegált könyvtárosa, így vettek részt együttesen az egy hónapos programon. – Interjúnkban a résztvevőket kérdeztük az elmúlt több mint négy hétről.

Ösztöndíjat nyert könyvtárosok: Csehily Adrienn (Községi Könyvtár, Salánk) • Karda Beáta (Kájoni János Megyei Könyvtár, Csíkszereda) • Kovács László Sándor (Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár, Budapest) • Márku Mónika (József Attila Megyei és Városi Könyvtár, Tata-bánya) • Szlucky Eleonóra (Fegyir Potusnyák Kárpátaljai Megyei Tudományos Univerzális Könyvtár, Magyar és Idegennyelvű Dokumentumok Osztálya, Ungvár) • Vázsonyi Csilla (Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, Zenta) • Zeman Krisztián (Bódva-völgyi és Érchegységi Kulturális Központ, Szepsi) • Zöld Ábel Zsolt (Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Marosvásárhely)

Delegált könyvtárosok: Bálint Zsolt (Országgyűlési Könyvtár, Budapest) • Mészáros-Nagy Éva (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Budapest) • Millich Dóra (Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár, Budapest) • Opálka Tamara (Országos Széchényi Könyvtár, Budapest) • Szabó Sára Viola (Országos Idegennyelvű Könyvtár, Budapest)

– **Kedves Kollégák! Kérem, röviden mutassák be munkahelyüket, saját könyvtárukat, beszéljenek munkakörükről, otthoni feladataikról és hogy honnan értesültek az ösztöndíjprogram adta lehetőségéről?**

– **Bálint Zsolt:** Az Országgyűlési Könyvtár munkatársaként kerültem ebbe a programba. Könyvtárunk mint országos szakkönyvtár és mint az Országgyűlés könyvtára meglehetősen speciális helyet foglal el a könyvtárak palettáján. Én jelenleg történelmi szakreferensként dolgozom, emellett a muzeális gyűjtemény egyik őre és a Hungaricana projekt kapcsolattartója vagyok. A „Könyvtár, ami összeköt” programról először vezetőimen keresztül szereztem tudomást, de már évek óta részt vettem kísérőként a programban.

– **Csehily Adrienn:** Kárpátaljáról, Salánkról érkeztem, a Salánki fiókkönyvtár vezetője vagyok. Tizedik éve dolgozom könyvtárosként. Általános gyűjtőkörű, nyilvános közkönyvtárként az a feladata intézményünknek, hogy mindenki számára biztosítsa a szabad, korlátozás nélküli hozzáférést a dokumentumokhoz és az információkhoz. A könyvtár a falu kulturális alapintézménye, valamint egy közösségépítő hely, és mindenkire szól. Tevékenységét széles körű kapcsolatrendszerben végzi. A könyvtár szolgáltatásait használva gyarapszik a helyi társadalom kulturális szintje. A könyvtárt elsősorban közösségi helynek tekintem, ahová nem csupán a meghívás fontos, hanem ahol a megmaradás is számít. Nagy figyelmet fordítunk a gyerekekkel való munkára, ezért könyvtárunkban bábszínház társulat is működik Harangocska néven, és ahol az előadók maguk a gyerekek. Nagy élményt jelent a gyerekek számára, hogy ők maguk eleveníthetik meg kedvenc meséik szereplőit. A könyvtár fontos feladatai közé sorolnám a hagyományos kultúrák közvetítését papíralapú dokumentumokkal, és a közösségi tér biztosítását. A hagyományos funkció azt jelenti, hogy kölcsönözzük a dokumentumainkat, beleértve a szakirodalmat, a szépirodalmat, a klasszikusokat, a kötelezőket, a bestsellereket. Lehet internetet is használni, ehhez segítséget nyújtunk, sőt bármiféle jogi tájékoztatásban is tudunk segíteni CD és internet segítségével. A közösségépítő-funkciónak úgy felelünk meg, hogy programjaink, rendezvényeink vannak, és lehetőség nyílik arra, hogy az alkotó és a befogadó találkozzon egymással. Lehetőség van arra is, hogy kisebb közösségeknek helyet adjunk: működik nyugdíjas klub, és rendszeres kézműves foglalkozást tartunk.

A „Könyvtár, ami összeköt” ösztöndíjprogramról először 2015-ben hallottam, mikor Kárpátaljáról *Molnár Melinda* megnyerte és a hónap elteltével élménybeszámolót tartott a munkatársainak, és már akkor nagyon megtetszett a lehetőség. 2021-ben *Varga Éva*, a Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke osztotta meg Facebook-oldalán a pályázási lehetőséget, és éltem a lehetőséggel.

– **Karda Beáta:** Erdélyben, Csíkszeredában lakom és a Kájoni János Megyei Könyvtárban dolgozom 2019 nyarától. Az intézmény a város szívében helyezkedik el és fenntartója Hargita Megye Tanácsa. A könyvtár 2012-ben költözött ideiglenesen az új, modern, két emelettel és alagsorral rendelkező épületbe, azonban a 190 000 dokumentumból felépülő állomány már kinőtte a jelenlegi épületet. Az intézményben több részleg működik: könyvkötészet, gyerek- és felnőttrészleg, dokumentációs és feldolgozó részleg, sajtórészleg és digitalizáló részleg. A könyvtárosszakma rejtelmeibe a Sajtórészlegen keresztül vezettek be, ahol nyolc hónapot dolgoztam, és megtanultam a folyóiratokhoz, újságokhoz kapcsolódó munkafolyamatokat. Ezt követően a digitalizálás világába nyertem betekintést kolléganőm segítségével. Jelenleg ketten dolgozunk a Hargita Népe újság digitalizálásával. A napilap 1968-tól napjainkig jelenik meg magyar nyelven. Mindemellett párhuzamosan teljesítjük az olvasók kéréseit is, amennyiben igény van valamely dokumentumrészlet elektronikus változatára. A digitalizálás tölti ki a munkám nagy részét közkönyvtárként azonban a hagyományos szolgáltatások mellett nagy hangsúlyt fektetünk a programszervezésre, mely által minden korosztály igényeinek igyekszünk eleget tenni. Az elsődleges cél az olvasás népszerűsítése, másrészt viszont a könyvtár szerepe is átalakulóban van, így már nem mindig a csendes információgyűjtésnek ad otthont, hanem közösségi térként is szolgál. E kettős cél elérése érdekében számos programot szervezünk az érdeklődőknek. A rendezvények egy részét pályázatok segítségével valósítjuk meg, ezért feladataim közé tartozik a digitalizálás mellett a programszervezés, mint például az idegen nyelvű gyerektáborok, játékestek és interkulturális estek szervezése, csak hogy néhányat említsek.

„A könyvtár, ami összeköt” programról a kollégáim által értesültem. Elsősorban a felettesem hívta fel a figyelmem a programra, majd az egyik kolléganő a személyes tapasztalatait is megosztotta biztatásképpen.

– **Kovács László Sándor:** Budapest II. kerületében, a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) Könyvtár szaktájékoztató könyvtárosaként dolgozom. A KSH statisztikusai által keletkeztetett adattárakból, tanulmányokból és más statisztikai munkákból nyert adatokkal segítem a kutatók munkáját, emellett a kölcsönzéssel kapcsolatos mindennapi olvasószolgálati munkában is részt veszek. A „Könyvtár, ami összeköt” létezéséről a kollégáimmal folytatott rövid

beszélgetések során értesültem. Nagy lelkesedést váltott ki belőlem a program által megelőlegezett szakmai fejlődés és a kapcsolatépítés lehetősége, ebben a várakozásomban nem is csalódtam.

– **Márku Mónika:** A tatabányai József Attila Megyei és Városi Könyvtárban dolgozom helyismereti szaktájékoztató könyvtárosként és igazgatóhelyettesként. A „Könyvtár, ami összeköt” – Kárpát-medencei fiatal könyvtárosok együttműködése elnevezésű ösztöndíjpályázatra a *Pálosok Komárom-Esztergom Megyében* című pályamunkámmal kerültem be. Az ösztöndíjpályázatról a KATALIST levelezőlistán keresztül szereztem tudomást.

– **Mészáros-Nagy Éva:** A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtárában dolgozom. Könyvtáram a legnagyobb közművelődési intézmény a fővárosban, összesen 49 tagkönyvtárból áll a hálózatunk. A Központi Könyvtár országos szakkönyvtár a szociológiai szakirodalmat illetően. Három szakgyűjteményt is magában foglal, ezek a Szociológia Gyűjtemény mellett a Budapest Gyűjtemény, amely a főváros helyismereti-várostörténeti könyvtára és a Zenei Gyűjtemény, amely jelentős számú zenei dokumentumot tartalmaz. Emellett kiemelném még a Sárkányos Gyerekkönyvtárunkat is.

Legfőbb feladatomban az országos könyvtárközi kölcsönzések lebonyolítása mind szolgáltató, mind kérő könyvtári szerepben, azaz az ország bármely könyvtárának szolgáltatott dokumentumok rajtam keresztül futnak át, illetve kölcsönkérem a saját olvasóink által keresett szakirodalmat más szolgáltató könyvtáraktól, vagy az Országos Széchényi Könyvtár segítségével külföldről is. Emellett különböző munkacsoportokban dolgozom, például a stratégiai terv megalkotásán vagy különféle minőségbiztosítással kapcsolatos feladatokon.

A programról a feletteseimtől értesültem, akik megkérdezték, részt vennék-e benne delegáltként, és így kerültem be a programba.

– **Millich Dóra:** A Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár kutatástámogató könyvtárosa vagyok. A munkám elsősorban a statisztikai, demográfiai témájú cikkek és tanulmányok analitikus feltárása, a könyvtárunk Facebook-oldalára posztok írása, illetve a KSH és a könyvtáros munkatársak publikációinak a Magyar Tudományos Művek Tárába (MTMT) történő felvitele. Jelenleg a könyvtárunk normál nyitvatartással működik, otthoni munkavégzés csak 2021 márciusában történt. Ebben az időszakban a könyvtárunk Facebook-oldalára folyamatosan posztokat írtam, illetve az MTMT-be vittem fel a KSH munkatársainak publikációit. „A könyvtár, ami összeköt” ösztöndíjprogramról a KATALIST könyvtáros levelezőlistán olvastam, illetve a közvetlen felettesem is felhívta rá a figyelmemet, ő javasolta, hogy delegáltként vegyek részt a programon.

Könyvtárunk 2013 óta nyilvános könyvtár, tehát nemcsak szakkönyvtárként, hanem közkönyvtárként is funkcionál. A kötelezpéldány-jogosultságnak köszönhetően gazdag témakinálatban kereshetnek műveket nálunk a felhasználók. Számos rendezvényt, például gyermekprogramokkal, családi társasjátéklubbal várjuk olvasóinkat. Igyekszünk a szakkönyvtári és közkönyvtári feladatokat és igényeket teljes körűen ellátni.

– **Opálka Tamara:** Az Országos Széchényi Könyvtár delegáltjaként vehetem részt a programon. A nemzeti könyvtár kiemelt feladatai közé tartozik a kötelezpéldányok gyűjtése a teljesség igényével, illetve a külföldön megjelent hungarikumok beszerzése, a Magyar Nemzeti Bibliográfia készítése, és részt vesz a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia megvalósításában. Az Olvasószolgálati és Tájékoztatási Osztályon dolgozom. Mindennapi feladataim során ügyeletet teljesítek az olvasótermekben, részt veszek a raktári dokumentumok forgalmazásában, a szabadpolcos állomány rendezésében, a személyes, e-mailes és telefonos tájékoztatásban és az olvasók beiratkoztatásában. Az ösztöndíjprogramról egy munkatársamtól hallottam, aki korábban szintén delegáltként képviselte a könyvtárat.

– **Szabó Sára:** Az Országos Idegennyelvű Könyvtárban (OIK) dolgozom Budapesten. Az OIK eredeti nyelvű, elsősorban kortárs világirodalmi, zenei és nyelvészeti tárgyú dokumentumokat gyűjtő szakkönyvtár, valamint a magyarországi nemzetiségi könyvtárak koordinációs központja. Munkaköröm raktáros, de olvasószolgálatot is ellátok, továbbá az új dokumentumok feldolgozásával is foglalkozom. A könyvtár delegáltjaként érkeztem, és mivel több kollégám részt vett rajta a korábbi években, nem volt teljesen ismeretlen számomra a program.

– **Szlucky Eleonóra:** Kárpátaljáról, Ungvárról származom. A Fegyir Potusnyák Kárpátaljai Megyei Tudományos Univerzális Könyvtár Magyar és Idegennyelvű Dokumentumok Osztályán dolgozom. Részlegem feladata a Kárpátalján megjelent magyar és idegen nyelvű dokumentumok, valamint a külföldön megjelenő kárpátaljai vonatkozású kiadványok gyűjtése, rendszerezése, feldolgozása és tárolása, továbbá a Kárpátalján élő egyéb nemzetiségek információval való ellátása. Állományunk mintegy 38 ezer dokumentumot tartalmaz. Ezek 75 százaléka magyar, és összesen 24 nyelven állnak a látogatók rendelkezésére kiadványaink. A Magyar és Idegennyelvű Osztály a központi könyvtártól különálló épületben helyezkedik el, így a kisebb könyvtárakhoz hasonlóan feladatkörünk univerzális. Igénytől és tervtől függően látjuk el a feladatokat az olvasószolgálattól kezdve a katalógizáláson keresztül a rendezvénytervezésig. Az ösztöndíjprogramról *Varga Éva*, a Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Szövetsége elnöke ajánlata által értesültem.

– **Vázsonyi Csilla:** A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet (VMMI) könyvtárában dolgozom Zentán, Szerbiában. A VMMI regionális intézmény, tevékenysége kiterjed egész Vajdaságra, a magyar nemzeti kisebbség kulturális örökségének és élő kultúrájának megőrzésére. Komplex tevékenységi körének része a közgyűjteményi feladatkör, a digitalizációs és dokumentációs tevékenység, internetes adatbázisok működtetése, tudományos kutatások szervezése, támogatása és közreadása, kiadói tevékenység, közművelődési feladatkör, szakmai képzések és mentorprogramok szervezése (ide számíthatjuk a Kapocs Könyvtári Csoport tevékenységének koordinálását is). Az intézet könyvtára nyitott az olvasóközönség számára, bár használói leginkább az intézet munkatársai, kutatók, írók és újságírók, így látogatottsága nem mérhető a közkönyvtárakéhoz. Az intézet közgyűjteményi tevékenységét ugyanakkor a kezdetektől jelentős digitalizáló munka egészíti ki, melynek célja a vajdasági magyarság kulturális örökségének digitális mentése, és minél szélesebb körű szolgáltatása – a könyvtár másik alapvető célja, hogy ennek a tevékenységnek nyújtson alapot.

Az elmúlt években több vajdasági könyvtáros kolléga is részt vett a „Könyvtár, ami összeköt” ösztöndíjprogramon, és mindannyian csak dicsérték, biztatnak, hogy élni kell ezzel a lehetőséggel.

– **Zeman Krisztián:** Szlovákiában, Felvidéken élek, egy Tornagörgő nevű községben. Immáron negyedik éve dolgozom a Kassa Megye Kulturális Központjában kulturális és közművelődési referens pozícióban. A kulturális központ Kassa Megye Önkormányzatának kiemelt közművelődési intézménye, amely megyei hatáskörrel rendelkezik. Kihelyezett intézményként része a Stószon található Fábry Zoltán Emlékház és Könyvtár, ahol az író hagyatéka és mintegy tízezer kötetből álló könyvgyűjteménye található. Ennek munkálatai, a hely felelevenítése, a könyvgyűjtemény feldolgozása – tisztítás, katalogizálás – mind a feladataim része.

A „Könyvtár, ami összeköt” ösztöndíjprogramról egy volt ösztöndíjastól, kedves ismerősömtől, *Egyházi Dórától* értesültem, aki a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke. Ezúttal is köszönöm és hálás vagyok neki, hogy mesélt erről a lehetőségről; támogatásával, hasznos tanácsaival, útmutatásával sikeresen tudtam pályázni.

– **Zöld Ábel:** A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Marosvásárhelyi Karának Könyvtára több mint 40 000 könyvtári egységet tartalmaz. Főként szakkönyveket, tankönyveket, referenciakönyveket és folyóiratokat. Az internet-hozzáférést biztosító számítógépekről a személyes munkavégzés mellett elérhető a katalógus és az adatbázisok használata is. Két éve dolgozom a könyvtárban. Az olvasószolgálati feladatkör mellett más feladataim is vannak, részt veszek például az állomány feldolgozásának folyamatában is, főként a

könyvek bibliográfiai leírásában. A „Könyvtár, ami összeköt” ösztöndíjprogramról kolléganőimtől hallottam, akik a korábbi években már részt vettek ezen a programon. Mindannyian pozitívan nyilatkoztak tapasztalataikról. A meghirdetett pályázat különösen érdekelt, mivel szerettem volna más könyvtárakat, azok munkafolyamatait közelebbről megismerni, és úgy éreztem, hogy a pályázat során lehetőségem lesz tovább fejlődni, megismerni olyan könyvtárak működését, szolgáltatásait, mint például az Országgyűlési Könyvtár. Ugyanakkor fontosnak tartottam a más könyvtárosokkal való találkozást, tapasztalatcserét.

– Mit gondolnak, mennyire ismert ma ez a program a Kárpát-medence magyar könyvtárosai körében?

– Bálint Zsolt: Szerintem egyre ismertebb, ha a nagyobb intézményeket vesszük alapul, ez különösen igaz. Azt gondolom, hogy a program szervezői nagyon komolyan odafigyelnek az esemény promóciójára is, akár a személyes, akár az online tért vesszük alapul (hírlevél, könyvtáros Facebook-csoportok stb.), különböző beszámolók formájában.

– Szlucky Eleonóra: Kárpátalján a magyar könyvtárosok közül szerintem mindenki ismeri a programot. Viszont nem mindig van kit küldeni, legutóbbi meghirdetéskor például senki nem jelentkezett tőlünk, mivel nem vagyunk sokan és korlátozott a kontingens, aki tudna menni. A fiatalabb korosztályt pedig sok esetben lefoglalja a családja.

– Mit adott az önök számára az elmúlt négy hét? Mi az a megszerzett tudás, elesett ötlet, fölismerés, amivel gazdagabbak lettek, és amit otthoni munkájuk során majd hasznosítani tudnak?

– Bálint Zsolt: Elsősorban a kapcsolati tőkét emelném ki. Mi is folyamatosan kapcsolatba kerülünk a különféle projektek során a „Könyvtár, ami összeköt” programon részt vett kollégákkal, és ez az esetek nagy részében igencsak megkönnyíti a közös munkát. Másodsorban rengeteg ötletet láttam a közönségkapcsolatok terén, ami példaértékű volt számomra. Főként a kecskeméti megyei könyvtárat emelném ki, ahol hihetetlen szentitív módon próbálják meg a megye lakosságával megszerettetni magukat. Nagyon tetszik, hogy nyitottan és nagyon rugalmasan kezelik a felmerülő igényeket, legyen szó szolgáltatásokról vagy a könyvtári terek kialakításáról. A program során negatív módon is ért megerősítés, vagy inkább felismerés. Sok közgyűjtemény esetében felmerült az, hogy a fontosabb dokumentumaikat online is elérhetővé kellene tenniük. A legtöbb esetben egy saját, ilyen-olyan online adatbázisban keresik a megoldást. Én, mint aki hosszabb ideig foglalkoztam a Hungaricana adatbázis ügyei-

vel, csak még inkább megerősítést nyertem abban a meggyőződésben, hogy egy valóban modern közgyűjteményi adatbázis mindenki számára megoldást kellene, hogy jelentsen, még ha ez nem is feltétlenül a Hungaricana portál keretei közt manifesztálna. A tapasztalatok alapján ki merem jelenteni, hogy sikerült ezzel a portállal egyfajta viszonyítási alapot teremteni, amihez képest már csak jobbat érdemes és szabad létrehozni.

– **Csehily Adrienn:** Személy szerint nagy örömmel tölt el, hogy részt vehetem az ösztöndíjprogramban, megismerkedtem több külhoni magyar könyvtárossal, megismerhettem a magyarországi könyvtárak működését és a könyvtári munka egyes sajátosságait. Mivel nagyon jó baráti kapcsolat alakult ki a program résztvevőivel, lehetőségem nyílt kapcsolatépítésre és tapasztalatcserére. Több könyvtárból is csíptem el ötleteket, amit otthon is tudok hasznosítani, mint például Kecskeméten a Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtárban látott Mesepárna foglalkozás, úgy gondolom, hasznos lenne az én könyvtárban is. Hálás szívvel gondolok vissza erre az itt töltött egy hónapra, *Villám Juditra*, *Maltsik Balázsr*a és minden résztvevőre és szervezőre.

– **Karda Beáta:** A Magyarországon eltöltött négy hét nagyon eseménydús volt. Olyan helyekre nyertünk bepillantást, amelyek nem mindennapiak. A program során gyönyörű helyekre jutottunk el, és olyan könyvtárakat látogattunk meg, amelyekről sokan csak álmodunk. De itt a szemmel látható bizonyíték, hogy az álmok valóra válnak. Igyekeztem ezért tudásomat gyarapítani, nemcsak a digitalizálás terén, hanem főként az intézmények modernizálásával kapcsolatos újításokat figyeltem meg. Figyelmem nagy része az RFID-rendszer bevezetésére, az önkölcsönzés lehetőségeire irányul, hiszen a világvárvány is rákényszerített arra, hogy személyes találkozás nélkül is életben kell tartani a könyvtári szolgáltatásokat. Számos ötletet merítettem a gyerekkönyvtárak, ifjúsági terek kialakításával kapcsolatban. Remélem, kezdeti lelkesedésem kitart, hogy valamelyest saját munkaközösségemben is hasonló eszközök használatát tudjuk bevezetni, és az olvasók számára még inkább vonzó tereket tudjunk kialakítani.

A szakmai tapasztalat mellett számtalan jó emléket viszek magammal haza. A különböző településekről érkező könyvtárosok összekovácsolódott közössége is arról ad tanúbizonyosságot, hogy érdekes, változatos, kihívásokkal teli szakmát választottunk, és segítőkészségünk hivatásunk szerves részét képezi. A program során több ízben is megtapasztalhattam a segítőkészség csodálatos erejét, gondolok itt a tömegközlekedéstől kezdve a szakmai információgyűjtésen át egészen a személyes érdeklődési kör bővítéséig mindenre. Számomra meghatározó élmény volt kutatási témámhoz kapcsolódóan szakirodalmat gyűjteni, ugyanakkor abban a megtiszteltetésben részesültem, hogy *Bartos*

Évával baráti hangulatban beszélgettem a biblioterápia rejtelmes világáról. Hálatelt szívvel mondok köszönetet mindazoknak, akik hozzájárultak ezen páratlan élmények átéléséhez. Bízom benne, hogy a szakmai kapcsolatokon túlmutató kezdeti barátságok hazatérésünk után is virágozni fognak.

– **Kovács László Sándor:** Nagy meglepődöttséggel fogok visszagondolni a „Könyvtár, ami összeköt” intenzív programsorozatára. Szakmai továbbképzésként is értelmezhető munkát végeztünk a kollégákkal, amelynek tapasztalatait a gyakorlati problémák megoldásában is rendre vissza fogom idézni. A programsorozat során meglátogatott intézmények munkájában a legnagyobb befolyást az egyes intézmények innovációs törekvései gyakorolták rám. Mind a szakkönyvtárak, mind a közkönyvtárak anyagi lehetőségeikhez mérten igyekeznek a papíralapú dokumentumaikat minél nagyobb mennyiségben digitalizálni, ezzel egy szélesebb érdeklődő közönségnek is hozzáférhetővé tenni azokat. A másik meghatározó élményt a főként közkönyvtárakban látott, a közösségi terekről leválasztásra került tanulószobák jelentették számomra. Az elmélyült, tényleges gondolkodásnak ugyanis egyre kevesebb tér jut a mindent behálózó tömegkommunikáció korában, így hathatós segítséget jelentenek az ilyen tanulószobák minden tanulni vagy komolyabb kutatómunkát végezni akaró könyvtárlátogatónak.

Könyvtáram nyolc éve egyre több közkönyvtári funkciót is ellát. A könyvtárhasználat népszerűsítését szolgáló tetszetős megoldásként tűnt fel a tatabányai József Attila Megyei és Városi Könyvtárban megvalósított „könyvtári zsákbamacska”: az egyes kölcsönözhető könyvpéldányokat csomagolópapírban helyezik ki a kölcsönzőpultra. A rejtett cím és szerzőség mellett csak az egyes könyvpéldányok témája látható. Az olvasó az egyes témacsoportokból, a „vakrandi” jellegével választ ki egyet. Ezzel a megoldással tágítható az olvasóközönség érdeklődése, s a komfortzónájukból kiragadva árnyaltabb gondolkodásra serkenthetjük őket. Az ötlet megvalósítása nem igényel semmilyen egyéb pénzügyi eszközt, így a jövőben saját könyvtáramban is fel fogom vetni a bevetését.

– **Márku Mónika:** Hogy mi tetszett a legjobban? Minden. Hiszen mindennek volt értelme, mindenből lehetett tanulni. Minden más volt, de mégis ugyanaz. Más környezet, más lehetőségek, más tervek, de ugyanaz a cél: átmenteni és megőrizni a régit, alkalmazkodni a jelenhez, és kitalálni a jövőt határainkon innen és túl. Mindezt természetesen nemcsak könyvtárosként, hanem muzeológusként és levéltárosként is egyaránt. Barátságok kötődtek, kapcsolatok jöttek létre, és élmények sokaságával lettem gazdagabb. Élmények, barátságok és kapcsolatok, melyek remélem, végig kísérik majd a pályámat is. Az elmúlt egy hónapban láttam sokfélét, éreztem sok mindent (fáradtságot is): a nagyon régi-

től a legújabbig, a retrótól a legmodernebbig, a meseszerűtől a futurisztikusig, utaztam időgéppel a jelenből a múltba, és talán egy picit a közeljövőbe is.

Szerettem ezt a programot, mely örök élményt adott, gondolatokat ébresztett, cselekvésre ösztönzött és olyan „csomaggal” látott el, mely az elkövetkező években biztosan hozzájárul könyvtárosi pályám, hivatásom megerősítéséhez, fejlesztéséhez és tapasztalataim továbbadásához!

– **Mészáros-Nagy Éva:** Számomra egy nagyon jó közösséget adott, nagyon kedves, vidám kis csapat jött össze. Külön fontos volt számomra, hogy a munkakörömből kifolyólag számos más szakkönyvtár könyvtárközi kollégájával kapcsolatban vagyunk, de a személyes találkozást csak ennek a programnak a keretében tudtam megvalósítani, ami egy sokkal közelebbi, bizalmibb szintre emelte a szakmai kapcsolatot. Hálás vagyok, hogy a program keretében különleges helyekre juthattam el, nagyon jó embereket ismerhettem meg, és elképesztő ritkaságokat láthattam. Egy élmény volt.

– **Millich Dóra:** Az elmúlt egy hónap alatt sok könyvtár szolgáltatásával ismerkedhettem meg, amelyek közül néhányat a mi könyvtárunkban is tudunk majd alkalmazni, elsősorban a nagyközönség és a gyermekolvasók kiszolgálásának még jobbá tételének kapcsán. Valamint a különböző könyvtári gyűjtőkörök megismerése által az esetleges kutatói kérések teljesítéséhez már pontosabban fogom tudni, hogy mely könyvtárba irányítsam a kollégát, ha nálunk nem találja meg a keresett dokumentumot. További ötleteket kaptam Facebook-oldalunk színesebbé tételére.

– **Opálka Tamara:** Érdekes volt az eltérő körülmények, helyek és könyvtártípusok közötti kapcsolat felfedezése, és a bemutatkozás során egymás megismerése, amire valószínűleg más esetben nem lett volna lehetőség. Jó érzés volt kortársakkal együtt lenni, és elég hamar összeszoktunk, többek között egy szórakoztató társasjáték közben. Elég intenzív négy hét áll mögöttünk, sok-sok programmal, igazán széles skálán mozogva ismerhettük meg a hazai intézményeket. Elsősorban a könyvtárak népszerűsítésére vonatkozó gyakorlatokat jegyeztem fel a későbbiekre, illetve az RFID használatában rejlő lehetőségeket, amelyek megkönnyítik a mindennapi munkát.

– **Szabó Sára:** Mindenhol, ahová mentünk, kedvesen fogadtak bennünket. Úgy érzem, ez a program nemcsak az Országház falain belül, de minden más könyvtárban is különleges helyet tölt be. Jó dolognak tartom, hogy magyarországi delegáltak is részt vehetnek benne. Jó szakmai tapasztalat, sok új ismeretet ad a hazai könyvtárak működéséről, összehasonlíthatjuk a saját munkahelyünket más intézményekkel, az ösztöndíjasok prezentációi alapján a

határon túliakkal is. Az egyik legjobb lehetőség, hogy egy napot eltölthetünk egy általunk választott helyen és munkakörben. Én a péteri könyvtárat választottam, mert még sosem volt alkalmam betekinteni egy egyszemélyes könyvtár működésébe. Itt láthattam közvetlen közletről, hogy egy könyvtáros feladatai nem feltétlenül korlátozódnak a könyvtári szolgáltatásokra, hanem közösségi, rendezvényszervezői téren is mozog. A könyvtár egy kistelepülés életét színesítő eseményeket biztosító helyszínné is válik, valamint szorosán együttműködik a helyi kulturális központtal, vagy része annak.

Összességében értékes, hasznos volt ez a hónap. Mindenki kilépett kicsit a megszokottból. Úgy érzem, hogy szívesen látjuk egymást a továbbiakban bármikor a saját könyvtárunkban, és mindenki bizalommal fordul a másikhoz. Igaz ez a könyvtárakra is, ahol jártunk. Bennem az a meggyőződés alakult ki, hogy számíthatok a kollégákra a szakma berkein belül, mert mindenki szívesen nyújt segítséget a saját szakterületén, akár a „Könyvtár, ami összeköt” programra hivatkozva, de attól függetlenül is. A szervezés kitűnő volt, úgy gondolom, az OGYK munkatársai remek csapatot alkotnak. Köszönet Maltsik Baláznak és Villám Juditnak. Szívvel remélem, hogy még sok éven át működhet ez a program!

– **Szlucky Eleonóra:** Az elmúlt négy hét röviden és egyszerűen szólva egy tisztán átlátható képet adott Magyarország könyvtárainak működéséről. De természetesen nem lehetséges ezt a mozgalmas és tartalmas programot ilyen egyszerűen összefoglalni. A „Könyvtár, ami összeköt” egy egyedi ismeretszerzés volt, de sokkal magasabb szinten is párját ritkítja, mint ameddig az én tapasztalatom terjed. Az itt töltött idő alatt ismerős területté vált számomra a helyi legnevesebb könyvtárak strukturális felépítése, berendezése, tematikái és azokból adódó sajátosságai. Továbbá a történeti elemek, amelyek hatásai ma is láthatók és a problémák, amelyekkel az összes intézmény egyénileg birkózik. Utóbbi alatt elsősorban egy mindenki által jól ismert démont, a helyhiányt értem. Külső szemlélként tekinteni egy könyvtár működésére másféleképpen lehet, mint a saját munkahelyemen, a munkaasztalom mögöl. Sajnálatos módon az új látásmódból szerzett ötleteket nem lehetséges jelenleg mind bevezetni a Kárpátaljai Megyei Könyvtár osztályaiban. Az ötletekkel, amiket hazavinnék, amelyekről beszélnék, például az önkiszolgáló rendszer; létezésével ugyan tisztában vagyunk, de most szeretnék utána nézni a pályázatoknak, amelyeket meg tudna az intézményünk célozni. Weblapok terén a Corvinus Egyetem könyvtára oldalának működtetése az, amit figyelembe vennék a saját oldalunk fejlesztésével kapcsolatban is. Az Országos Idegennyelvű Könyvtárban látott zenei gyűjteményt létrehozni nem a legközelebbi feladatunk lesz, viszont a látott könyvek, kották és a kipróbált felszerelések egy lenyűgöző ötletet adtak számomra. A győri könyvtárban találkoztam az olvasókat kisegítő, felfestett, színekódos

eligazító sávokkal, több helyen pedig gyereksarkokkal. Frappáns és bizonyos esetekben praktikus megoldásnak látom az úgynevezett „repülőkönyvtáros” ötletet is, amelyről a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár új, körüti könyvtárában hallottam. Kárpátaljai mércében nem kifejezetten nagyok a távolságok két település között, számos vidéki könyvtár működtetése nyugszik egyetlen vagy kevés számú könyvtáros vállán, és a szabadságok kivétele gyakran bonyodalmat okoz.

A programok mellett pedig mindenképpen meg kell említeni a közösséget, amivé összekovácsolódtunk egy hónap alatt. Elsősorban a könyvtárosokra gondolok, de ugyanakkor a muzeológusokkal is tölthettünk minőségi időt egy-egy informatív látogatás és közös szabadidős program közben. Külön kiemelném a bennünket fogadó szakemberek vendégszeretetét és lelkesedését az általuk már jól ismert program, valamint tudásuk átadása iránt, és mindennek az inspiráló hatását.

– **Vázsonyi Csilla:** Mint egy kis könyvtár munkatársa, ahol csak ketten vagyunk könyvtárosok, mindenképp érdekes volt látni a sok könyvtárossal, több szervezeti egységgel, összetett munkamegosztással működő könyvtárakat. Ezt a tapasztalatot, úgy gondolom, annyiban ültethetjük át az egy- vagy kétszemélyes könyvtárakra, hogy tudatosabban tekintünk az egyes munkafolyamatokra. Látva, hogy egy-egy munkakörrel csak egy adott kolléga vagy egy adott osztály foglalkozik, arra ösztönöz, hogy próbáljam precízebben, módszeresebben végezni azokat a részfeladatokat, amelyek a mindennapi munkám során „mindenes könyvtárosként” összefolynak. Rendkívül hasznos volt, hogy az átfogó intézménybemutatók mellett az utolsó héten lehetőség volt egy-egy gyakorlati napot is eltölteni – esetemben az Országgyűlési Könyvtár (OGYK) tartalmi feltáró részlegén. Hálás vagyok, hogy egy délelőttön keresztül végig követhettem a tárgyszavazást végző kolléga munkáját, egy-egy gondolatmenetet, ahogy kiválasztotta a megfelelő tárgyszót, hogy valamelyest betekintést kaphattam egy gondozott tárgyszókészlet felépítésébe.

A program alatt sok olyan dolgot láttunk, melynek megvalósítása elsősorban pénz kérdése, és amit valószínűleg jó ideig még nem fogunk tudni saját intézményünkben is bevezetni. De mindenképp izgalmas volt látni a változásoknak elébe menő proaktív szemléletet, illetve egy olyan környezetet, ahol van lehetőség a kísérletezésre. Példaként a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár új, körüti könyvtárában próbaüzemmódban működő lockereket említeném, amelyek jelen állapotukban még nem használhatók, de lépésről lépésre haladnak és kísérleteznek, hogy megtalálják a minden szempontból ideális használati módot (összhangba hozás az integrált könyvtári rendszerrel, a szekrény elhelyezése stb.). Az RFID-vel való statisztikázás, leltározás és a kölcsönzőautomaták is szinte a sci-fi határán lebegnek a szemem előtt. A dolgok másik része a szakmai

tudáson, tapasztalaton, az olvasói igények érzékeny lekövetésén, valamint a kreativitáson múlik. Számomra ilyen volt a már említett gyakorlati nap az OGYK tartalmi feltáró kollégáival, de emlékezetes élmény volt a Piarista Gimnázium szabadulójátéka, amely nagyon könnyen megvalósítható bármely könyvtárban. Ilyen a szabadpolcos állomány okos, az olvasók számára legmegfelelőbb elhelyezési módja is, amire jó példát láthattunk több helyen, például a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban vagy Tatabányán is. Több olyan, eddig számomra ismeretlen adatbázisról is hallottam, amit a jövőben a saját olvasóinknak is ajánlani tudok majd (Országos Széchényi Könyvtár: Fotótér, Cópia, Földabrosz, Plakáttár; Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár: Fényes Elek-tudásbázis)

– **Zeman Krisztián:** A megszámlálhatatlan programok során lehetőséget kaptam átfogóan megismerni az Országgyűlési Könyvtárat, az Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központot és számos szakkönyvtárat, közkönyvtárat, muzeális és egyházi könyvtárat Budapesten, Győrött, Pannonhalmán, Kecskeméten, Zircen és Tatabányán. Nagyszerű volt látni az egyes könyvtárak gyűjteményeit, a munkafolyamatokat, az egyéni megoldásokat és ötleteket.

Szakmabeliekkel, könyvtárosokkal, ösztöndíjasokkal családias, baráti kapcsolat alakult ki a négy hét alatt, és rengeteg információt és tudást vihetek haza a program végén. Minden egyes helyen, ahol jártunk, olyan szívélyes fogadtatás várt, ami hihetetlenül jól esett, nem mellesleg érezhetően kollegiálisan foglalkoztak velünk. Mindenki mindenhol a legtöbbet akarta nyújtani, bizonyítva elhivatottságát a szakma iránt. Szakmai szempontból is rengeteg lehetőségünk volt tanulásra. Ha csak néhányat kellene kiemelnem, akkor mindenképp meg szeretném említeni az Országgyűlési Könyvtár Gyűjteményszervezési Osztályán szerzett tapasztalatokat, azon belül pedig megismerkedhettem az ALEPH integrált könyvtári rendszer használatával, illetve a MARC 21 használatával, a digitalizáló műhely dolgozóinak munkájával, az RFID használatával, és még sorolhatnám. Ezen kívül még lehetőséget kaptam egy teljes nap erejéig kipróbálni magam a könyvkötészeti műhelyben, ahol *Járvásné Balogh Zsuzsanna* könyvkötő szakember bevezetett a kötészet folyamataiba, kipróbálhattam a vágógépet, a fűzést, a kasírozást, és végül saját kezűleg elkészíthettem egy kis keményfedeles noteszt. Ez mindenképp meghatározó élmény volt számomra, látni és részt venni egy könyv születésében. Vendéglátóink teljes odaadással, időt, energiát nem kímélve szervezték nekünk napról napra a színesebbnél színesebb programokat, vezettek bennünket, tanácsokkal és rengeteg szakanyaggal láttak el. Minden egyes program precízen volt összeállítva. Annak ellenére, hogy milyen tömény információáradat ért bennünket és sokszor fárasztó volt a hosszú nap, még maradt idő arra is, hogy egymást jobban megismerjük, közös programokat szervezzünk.

– **Zöld Ábel:** Több emlékezetes élményben is részem volt az elmúlt négy hét során. Felemelő érzés volt első alkalommal bemenni az Országgyűlési Könyvtárba. Meghatározó volt az MTA Könyvtár és Információs Központban tett látogatás is, amikor lehetőségünk volt megcsodálni egy corvinát és Ady, Vörösmarty, Petőfi értékes kéziratát. Kiemelendő ugyanakkor a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központi épülete, a Wenckheim-palota is, ahol a szakszerűen restaurált épületben a modern technika tökéletes harmóniában van a régi időket felelevenítő, impozáns épülettel és megfelelő miliőt biztosít a könyvtárhaználóknak. A sok érdekes előadás és bemutatás során sok új információval lettem gazdagabb. Tetszett, hogy gyakorlati része is volt a programnak. Kipróbálhattam különböző munkafolyamatokat, melyek közül a könyvkötést különösen érdekesnek találtam. Az elmúlt hónapban fontos tapasztalatokat szerezttem. Számos könyvtárat és múzeumot látogattunk meg, és sok, a munkáját hivatásként megélt szakemberrel találkoztunk. Hasznos volt látni, hogy miként viszonyulnak a magyarországi könyvtárak a változó olvasói igényekhez. Követendő példaként gondolok itt a konzultációs szobákra, melyek létjogosultságát több könyvtárban is megfigyelhettem, vagy a könyvkiadó automatákra, melyek segítségével a könyvtár nyitvatartásán túl is lehetőségük van az olvasóknak a kikölcsönözendő könyvek átvételére. Jó volt látni más könyvtárakban is a különböző munkafázisokat, például egy könyv állományba vételének folyamatát.

– **Hogyan látják, milyen különbségek vannak – legyen szó a könyvtár finansziális támogatásáról vagy társadalmi megítéléséről – a romániai, szerbiai, szlovákiai, ukrainai magyar könyvtárak és a magyarországi könyvtárak között?**

– **Bálint Zsolt:** Szerintem hatalmas különbségek figyelhetők meg. Különösen szembeűnő ez a Kárpátalján dolgozó kollégákkal beszélgetve. Megdöbbenő körűmények között dolgoznak, egyébként nagy lelkesedéssel. De egy másik, lokális példát vizsgálva, hiába az „ország leggazdagabb telepűlése” Űrűm, a helyi kis könyvtár az egy szem könyvtárosával is egy eléggé alulfinanszirozott intézműnynek tűnik, és akkor még nem beszéltem a társadalmi megbecsűlésrűl.

– **Vázsonyi Csilla:** Azt hiszem, a vajdasági magyar könyvtárosok rendkűvűl szorosán kapcsolűdnak a magyarországi szakmához – legalábbis saját magamon ezt érzem. Hiszen az egyetemi éveim alatt magyarországi könyvtárakban váltam „feketeűves” könyvtárhaználóvű, majd Magyarországon részesűltem könyvtárosi képzésben, az itt megszerzett tudással kezdtem könyvtárosként dolgozni otthon, Szerbiában. A szakmai kapcsolatokat továbbra is erősen tartjuk, köszűnhetően a Könyvtári Intézet állandó határon túli képzéseinek, a konferenciáknak, az online szakmai közösségeknek, és persze a „Könyvtár,

ami összeköt” programnak is. Véleményem szerint a járványhelyzet sem gyön-
gítette meg ezt a köteléket, sőt a konferenciák és képzések online térbe való
költözésével még könnyebben vehetünk részt ezeken az eseményeken. Tehát
számomra a szakmai példát leginkább az anyaországi könyvtárszakma jelenti.

A pénzügyi támogatásban egyértelmű különbséget látok, de én úgy érzem,
hogy a szakmai felkészültségben is vannak lemaradásaink Magyarországhoz
képest. Szerbiában már jó ideje megszűnt a magyar nyelvű könyvtárosképzés
(az Újvidéki Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén létezett ilyen spe-
cializáció valaha, míg szerb nyelven Zomborban és Belgrádban létezik infor-
matikus-könyvtáros egyetemi képzés), így a mostani tendenciák szerint legin-
kább a különféle humán szakterületekről érkezők válnak könyvtárossá (a Szerb
Nemzeti Könyvtár és az újvidéki Szerb Matica Könyvtára által szervezett szak-
vizsga lerakásával). Különösen nehéz helyzetben vannak az „egyszemélyes”
könyvtárak munkatársai, ahol nincs ott mondjuk egy idősebb kolléga, akinek a
tapasztalatára lehetne hagyatkozni. A könyvtárak társadalmi megítéléséről so-
kat elmondhat egyes falusi könyvtárak bezárása, és az iskolai könyvtárak és
könyvtárosok áldatlan helyzete (magas fluktuáció, kevés munkaóra biztosítása,
nagyok az elvárások, de ugyanakkor hiányzik a támogatás).

Záró csoportkép 2021 októberében (Fotó: Pólya Dávid)